

**Kurssi-
antologia 2016**

Lapin Kirjallisuusseura

Kurssiantologia 2016

kevyesti toimittanut

Kari Välimäki & Arja Vasama

Lapin Kirjallisuusseura

2016

Lapin Kirjallisuusseura

<http://www.lapinkirjallisuusseura.fi/>

lapinkirjallisuusseura@gmail.com

Tähän antologiaan valitut tekstit on kirjoitettu Sodankylässä, Lapin Kirjallisuusseuran ja Revontuli-Opiston järjestämällä kirjoittajakurssilla kesäkuun 2016 ensimmäisellä kokonaisella viikolla. Viikko oli luminen. Päivät opiskeltiin, yöt kirjoitettiin. Iltaisin takkatuvalla juteltiin, laulettiin ja luettiin raapaleita ja runoja. Ja tietenkin saunottiin ja paistettiin makkaraa.

Antologian tekstien ja kuvien copyright © on tekijöillä.

Toimittajat: Kari Välimäki & Arja Vasama

Kannen kuva: Jouni Mertanen

Kannen taitto: Kari Välimäki

ePub: Kari Välimäki

Kurssiantologia 2016 aloittaa uuden julkaisusarjan. Kurssiantologia 2016 on numero 1 sarjassa.

ISSN 2343-4449

Sisällysluettelo

Draama

Teuvo Hämäläinen: Viides tehtävä.....	7
Erkki Kaila: Divina commedia – jumalainen näytelmä.....	8
Mirja Kärnä: Lyhyt monologi.....	11
Leena Pyhälä: Kahden naisen kohtaaminen kadulla	12
Anna-Maria Vainionpää: Pitkät jäähyväiset – tarinoita kadonneista auringonnousuista	13
Elektra Minkkinen: Monologi	15

Lapsille ja nuorille kirjoittaminen

Kati Kanto: Silloin se alkoi	17
Minna Kurttila: Silloin se alkoi	19
Tiina Lappalainen: Seitsemän	21
Anne Lukkarila: Viides energia.....	22
Mari Maasilta: Itäpäädyn valtiatar.....	24
Päivi Rantala: Kotipesä	26
Päivi Orjasniemi: Mourun Ukko	27
Tiina Einistö-Tapaninen: Mikki – avaruuskissa.....	28

Proosa

Elvi Auvinen: Mökki	31
Katja Hautala: Tyyppitalo	32
Laura Lehtola: Vuittonin arvoitus	34
Jenni Myllykoski: Kohtaus lähihoitajan elämästä	36
Pertti Sillanpää: Soutaja.....	37
Marja Poutanen: Seitsemän virkkeen novelliharjoitus	38
Katja Halttunen: Yötehtävä	39

Lyriikka

Paula Alajärvi: Peilirunoharjoitus	42
Anne Laukkanen: Rovaniemen tyären hunteerauksia	43
Terhi Mustajärvi: Kauemmaksi	44
Pentti Pasanen: kaksi laivaa lähtee merelle	45
Tiina Qvist: Silti	46
Tuula Sykkö: Elähä mittää	47
Kari Välimäki: Nälkä.....	48
Leena Patjas: Sopisi Huutajien esitykseksi	49
Tuija Pontela: Enontekiöllä	50
Jouni Mertanen: Yön tehtävä.....	51
Sirpa Keränen: minä kuolin, mutta.....	52

Elokuva- ja TV-käsikirjoittaminen

Hellevi Karppinen: Häpeätahran hävitys.....	54
---	----

Draama

ohjaaja Juha Hurme

Teuvo Hämäläinen: Viides tehtävä

Ehdot: Tanko, jumppapallo, köysi

Näyttämö: Sirkusareena

Roolit: Direka, Kaitsu, Tanga Tanja, Kunta Kinte, Vaijeri Ville, Onni-klovni

Kaitsu: Sirkus Sariola testaa täällä kovaäänislaitteitaan, virtahepo, virtahepo, ensimmäistä kertaa Suomessa, nyt se on täällä, nyt se on meillä. Ostakaa lippu pieni luukku, ryömikää sisään iso luukku. Tanga Tanja tulee pistämään elämänsä yhden kortin varaan hän tanssii taivasiin lumoavan intialaisen musiikin myötä.

Onni-klovni esittää myös ennen näkemätöntä taituruutta jumppapalloillen köydellä korkeuksissa. Täällä on suoraa, väärää, pientä — pyörää, Raunistulasta aina Pääskylvuoreen saakka.

Direka: *(Tulee, läppää Kaitsua olkapäähän)* Hei! Lopeta tuo mölyäminen. Mee tuonne Villeen jelppiin. Siellä pitää muutama vaijeri vaihtaa, on kuulemma säikeitä.

Kaitsu: Oukki doukki, mä meen. *(menee ja Direka jää tuumailemaan)*

Direka: Sitä eturiviä pitää varmaan siirtää taaemmas, mataloittaa näkökulmaa.

Tanja: *(Tulee puhuttelee Dirreä)* Mikä se olla, se iso paukku, aina kun minä ylös?

Direka: Jaa'a, se on Kunta Kinte kun ampuu "sinut kadoksiin". Yleisöä hämätään. Ymmärrätkö?

Tanja: Jaa, jaa, minä ei pelkää, minä vain kysyä, mikä tämä on? *(menee harjoittelemaan omaa osaansa musiikin tahtiin)*

Onni: Molskis, päälikkö, homma alkaa olla hanskassa, paitsi että hanskat on hukassa.

Direka: On sielä varastossa uusia kintai... Ai niin, minäkin olin hukata. Kuule pitäiskö niitä eturivin penkkejä taaentaa, etteivät nää tekniikkaa?

Onni: Tai kulissi verhoja alemmas, peittää?

Direka: Otat sie asian huoleksesi?

Onni: Sehän on selvä. Enkä minäkään humalassa.

Direka: Mä meen, ylihuomenna esityksessä nähdään. Luotan teihin ja myyn teidät. Menen markkinoimaan.

Onni: Orjakauppias, he, he. *(Direka kuulee ja huikkaa)*

Direka: Näin on närhet!

Erkki Kaila: Divina commedia – jumalainen näytelmä

ZEUS	Kreikkalaisen mytologian ylijumala, maan ja taivaan poika, Luomakunnan TJ
GAUTAMA	Buddhalaisuuden perustaja, valaistunut jumaluus.
LAOTSE	Taolaisuuden perustaja, Jin ja Yang
AMATERASU	Shintolaisuuden tärkein jumala, Auringon jumala
BRAHMA	Hindulainen kolmiyhteisyyden jumala
ZARATHUSTRA	Zarathustralaisuuden perustaja, jumaluudeksi korotettu
JAHVE	Juutalaisten jumala, muslimien jumalaprinsiippi, kristittyjen nimeämättömän jumalan isä-persoona
PERKELE	Avustava suomalainen jumalhahmo, ei johtoryhmän jäsen, ei repliikkejä
GAIA	Maan äänekäs kuoro, jumalia pelkäävät väestöjen osat

(Lavastuksena suuri taivaansininen jumppapallo. Näyttämön keskellä on tanko, jota kiertää kaksoiskierteisenä spiraalina 8 m pitkä tukeva köysi. Tangon päässä pieni kipsinen korinttilainen kapiteeli. Business-pukuiset jumalaiset miehet istuvat korkeilla baarituoleilla puolikaarella.)

ZEUS: Nooin, aloitetaanpa, että päästään kotiakin tänään (*keskinäistä sorinaa*). Tervetuloa Luomakunnan johtoryhmän kokoukseen. Meillä on agendalla yksi aihe, joka koskee toimintojen alasajoa Maassa. Jokainen meistä on ohjannut niitä jossain vaiheessa, mutta eipä anneta nyt tunteiden vaikuttaa päätöksentekoon. Kaikki tietävät, että se on varsin mitätön tekijä Kosmoksessa. Ja läsnä ovat: *(Käy läpi osallistujien nimet. Jokainen ilmaisee jotenkin läsnäolonsa nimensä maininnan yhteydessä).*

ZEUS: Päätettävänä asiana on valmistella elinkelvottomaksi käyvän Maan alaskirjaus Kosmoksen taseesta. Ratkaisu sinällään on ongelmaton, mutta kaikkien on hyvä tiedostaa, että toimeenpantuna sillä on fataaliset seuraukset planeetan suht nuorelle elämälle. Eihän se ole kuin 4,6 mrd vuotta ja pääosin vain DNA-lähtöistä, mutta tulokset ovat liian vaatimattomat. Sen toiminnoista vastaava taho, siis inehmot, eivät juuri luottamusta enää herätä. Nytpä siis kysymys kuuluukin, olisiko jo aika päästää siitä ilmat pihalle?

GAIA: *(kuoron ääni kulisseista, Huutajien tapaan)*

tuonne mene / tuo ne tänne / tuolta suolta kotiin kuolemaan / tuonnet net tuonelaan

ZEUS: Ovat kai jo saaneet vihiä asiasta ja osoittavat mieltään! Pitäisikö tuota ikkunaa panna pienemmälle? No antaa olla. (*jakelee puheenvuoroja nimeämällä kulloisenkin puhujan*)

AMATERASU: Energian saannin takia ei ole tarpeen tehdä mitään hätiköityjä johtopäätöksiä. Mitä Aurinkoon tulee siinä riittää potkua vielä miljardiksi vuodeksi. Toisaalta sitä voidaan käyttää väestöjen kasvun kontrollointiin, jopa radikaalistikin. Onhan meillä näitä luonnonkeinoja joka lähtöön. Supernova kehiin ja homma on hoidettu, mutta siinä menee muutama muukin planeetta!

JAHVE: Minä olen ollut sillä kannalla, että lakeja on noudatettava ja ne toimeenpannaan tarvittaessa pakkokeinoin. Ihmisten vapaa tahto on ollut ihan mielenkiintoinen kokeilu, mutta nyt on myönnettävä, että sen valvonnassa on ryssitty pahasti. Vaikka virheitä on tehty ja niitä on myös annettu anteeksi, kaikella on rajansa! Saavatpahan tuta Jumalan vihan! Ei kun menoksi vaan ja tänäänhän on Tuomiopäiväkin!

ZARATHUSTRA: Näkisin, että vastakkainasettelun aika on nyt totaalisesti ohi. Sillä ei ole saavutettu niitä tuloksia, joita lähdettiin tavoittelemaan. Totta, eikö? (*muut hörähtelevät hyväksyvästi*)
Mutta Pahuuden tuotteistaminen ja ulkoistaminen vain yhdelle toimijalle oli lopulta saatanallinen virhe. Siltä suunnalta ei voi odottaa enää kuin kasvavia ongelmia. Pahuutta ei olisi pitänyt päästää valloilleen sillä uskoni Hyvyyteenkin jo horjuu. Minun puolesta, kun koko moraali re-neutraloidaan, niin en näe estettä millekään toimenpiteelle.

LAOTSE: En lähtisi arvioimaan tilannetta noin mustavalkoisesti. Totta on, että asioilla pakkaa olemaan kaksi puolta, mutta ongelmaan voi löytyä dialektisen prosessin kautta rakentava ratkaisu. On vain löydettävä tie. Ehdotan tiekartan tekemistä ennen alaskirjausta. (*epäileviä ilmeitä, vastalauseitten jupinaa*)

GAIA: (*kulisseista, Huutajien tapaan*)

tuo tantaloksen luo / tantalosta tapaamaan / ei tappamaan vaan osalle / tantaloksen tapahtumaan

ZEUS: Hyviä näkökohtia kaikki, mutta ei tästä vielä synny selkeää päätösesitystä.

BRAHMAN: Perimmäinen totuushan tässä on se, että maailman sielu on hukattu. Aineellisten arvojen jatkuva korostaminen on johtanut ihmisen hillittömään ahneuteen (*hörinää*).

Tietämyksen kasaaminen ihmisten ylläpidettäväksi on käynyt meille kalliiksi. Näin ei voi jatkaa. Edullisempia Off Galaxy -ratkaisuja löytyy muualta universumista pilvin pimein.

GAIA: *(kulisseista, Huutajien tapaan)*

luokseen vuoksensa / vuoksena vaelletaan / tapaan kuuluu että / tavatessa tantalosta taivutetaan

ZEUS: Kyllä alkaa tuo möykkä jo risomaan! Pitäisikö pannan Tartarokseen koko kapinasakki?

Perkele, pankaa se ikkuna kiinni! *(PERKELE köpittelee kulisseista lavalle, jalassa virsut, selässä kontti, päässä tuohitiara ja siinä sarvet, sulkee ikkunan)*

ZEUS: Mitäpä sanoo asiasta itte Buddha?

GAUTAMA: Elämä on kärsimystä, enempää näyttöjä ei tarvita. Vaellettuani kolmen mieleni temppelin läpi näen viisaaksi vapauttaa Maan kaikista kärsimyksistä. Mitä pikemmin sen parempi. Päästetään siellä vaivatut sielut kiertoon. Kyllä ne pian jonnekin universumin kolkkaan taas rantautuvat.

(erittäin hyväksyvää hörinää)

GAIA: *(Äänekkäästi kuiskaten)* kohti puuta kohti vettä / vaikka talosta tantalos / ei mitään saa / tantalosta kohtalostaan kukaan ei voi irrottaa

ZEUS: Päätetään seuraavaa: Maa kirjataan alas. Peruste: tuotto-odotukset nykyisellä ihmisten hallintomallilla ovat negatiiviset. Koska vain yhteen planeettaan kohdistuva toimenpide on universumin mittakaavassa marginaalinen asia, ei lähetetä lausuntokierrokselle, pelkkä ilmoitus asianosaisille riittää. Päätetty toimenpide pannaan täytäntöön välittömästi. Pyydän Perkelettä toimimaan asiassa.

(PERKELE köpittelee tangon luo nykäisee langasta, köysi valahtaa tangon juureen, kipsinen kapi-teeli putoaa ja räjähtää tuhannen päreiksi, jatkaa jumppapallon luo, irrottaa venttiilin, ilma karkaa pallosta suhisten, poistuu, johtoryhmän jäsenet kiirehtivät koteihinsa, pallo jää lavalle tyhjenemään.)

Mirja Kärnä: Lyhyt monologi

”En se ole minä. Se on minun vieraani, jolla on etuoikeus kerran kuussa muuttaa minut toiseksi, muovata tunnistamattomaksi hirviöksi. Ei minulla ole voimia taistella sitä vastaan. Se jyllää kehosani ja tekee siitä kymmenen kiloa painavamman ja sata laardia lihavamman. Se turvottaa rintani kosketusaroiksi palloiksi. Se saa minut ahmimaan kerralla juhlapöydän konvehtirasian molemmat kerrokset, ananaskonvehdit ja kaikki. Se laittaa minut huutamaan raivohulluna kolmevuotiaalle lapselleni, kun kurkku tippuu pikkuisista käsistä keittiön lattialle. Ja se pistää minut vihaamaan miestäni, jota muina kuukauden päivinä jumaloin. Pahimmillaan se saa minut pelkäämään jätetyksi tulemista, ja suunnittelemaan jättämistä, ettei pelko kävisi toteen. Ja illalla, se laittaa minut hytkymään peiton alla ahdistuneena ja itkemään itseni hysteerisenä unen rajalle. En se ole minä. Se on minun kehoni kuukausittainen vieras, ja sillä on oma, henkilökohtainen vippi-kortti, jolla se pääsee kerran kuussa jonon ohi mellastamaan kehoni tanssilattialle. Sen kortin etulehdellä lukee ’PMS’.”

Leena Pyhäluoto: Kahden naisen kohtaaminen kadulla

Annikki: Hei kato, terve terve. Mie katoin tuolta kauempaa, että onko se se ja kyllä sie olit. Onpa hauska nähä pitkästä aikaa, mitä kuuluu?

Sinikka: Mitäs tässä.

Annikki: No eipä mullekaan erikoista, sitä sammaa jo monta vuotta, että silleen. Mutta oot sie jotenki muuttunu ku näin lähempää katon. Ookko ehkä värijänny tukkas? Lyhentäny kuites oot. Mutta eikö ollukki hyvä se viimekertanen, vai mitä?

Sinikka: Niin, mikä viimekertanen?

Annikki: No se ku viimeksi tavattiin, sielä kotikulumila. Sieki olit niin ilosela päälä vaikka et sillo nuoruuvesas kovin ilonen ollukkaan. Muistakko ku se Mirkkuki istu sen reksin polovela ja oli nuorempana niin arkaa tyttöä niin arkaa että. Sitä vissiin hävettää ku ei oo meikäläistä näkevinnäänkään ku vastaan tullee.

Sinikka: Niin, kuka Mirkku?

Annikki: No se, joho Jaska oli rakastunu sillo, ku ei vielä tienny semmosista asioista mittään. Kai sinä Jaskan muistat? Sehä yritti iskiä sua kuuennela ja katto viimekerralaki sun perräas joka kerta ku ohi menit. Mite et muka huomannu. Niin ja se hilijasin hyssykkä, se Kaisa, seki innostu tanssiin joka pelin, vaikka uskovaisesta perheestä onki. Ei se ennen ois semmosta teheny. Niin se maalima muuttuu. Mutta se Mara, se on kyllä komia, siihe ei oo vuojet vaikuttanneet. Mie olin siihe vähä ihastunu seiskala, tai en niin iha vähä ollukkaan, mutten koskaan uskaltanu sitä yrittää. Sie taisit tykätä sillo Killestä, jos oikein muistan. Mikähä sillekki tuli, ku meni ittensä lopettamaan, ei sitä tiä kukkaan. Ja niinku Lissu ja Masa, nehä ei olleet viimekerrala, mikähä niiläki, mahakko tietää?

Sinikka: Mistähän sinä oikein puhut ja keneksi minua luulet? En tunne noista ketään enkä itseasiassa sinuakaan.

Annikki: Älä yritä. Ookko tullu niin ylipiäksi ettet voi meikäläistä muistaa. Annikkiha mie oon. Et sie sielä teheny mittään niin kauhiaa, että hävetä tarttis. Jokkaisela sielä meni vähä yli, mutta se kuuluu niihi kuvioihi.

Sinikka: Kenen sinä oletat minun olevan?

Annikki: Siltasen Sirkku tietenki vai väitäkkö jottain muuta?

Sinikka: Sirkku on serkkuni. Oltiin nuorempina samannäköisiä ja kai me sitä ollaan vieläkin. Sano Sirkulle Sinikalta terveisiä, kun näet. Minä en ole nähnyt häntä moneen vuoteen.

Anna-Maria Vainionpää: Pitkät jäähyväiset – tarinoita kadonneista auringonnousuista

I

Pariskunta istuu keittiöpöydän ääressä toisiaan vastapäätä. Mies nousee laittamaan vaimolleen muovisen ruokalapun.

Vaimo: Kuka se nainen oli?

Mies: Mikä nainen? Syödään nyt rauhassa. Perunat jäähtyy. Annapas, kun autan. *(Kurottautuu uudestaan pöydän ylitse ja yrittää pilkkoa perunoita vaimonsa lautasella.)*

Vaimo: Perunat jäähtyy! *(ivallisesti)* Kuka se nainen oli, sinä saatanan pukki! *(Vaimo heittää lusikan lattialle)*

Mies: Älä taas ala. Ei nyt, ei tänään. *(Kaataa kiivaasti maitoa vaimonsa muoviseen mukiin)*

Vaimo: Kuka se oli? *(Ääni nousee)*

Mies: Kuuletko! *(Mies lyö nyrkillä pöytään)* Kuuletko, idiootti! Ole hiljaa!

Vaimo. No niin, no niin. Tiesinhän minä! *(Heittää ruokalapun lattialle)* Aiot jättää minut heti tilaisuuden tullen. Minä sinut tunnen, huoripukki.

Mies: Ruoka jäähtyy, rakas. *(Laskee äänensä, on hetken hiljaa, huokaa)* Tämä on käyty läpi niin monta kertaa aiemminkin.

Vaimo: Minä lähden! Otan eron ja katoan. Lopullisesti. Siitäs saat! *(Syöksyy pöydästä, kaataa tuolin)* Kadu sitten, turha tulla itkemään perään. Sinun kuvottavat perunasi!

Mies: Tarkoitatko Eilaa? Eilen kirkossa?

Vaimo: Eilaa! Kirkossa! Voi jumalauta, mitäpäs veikkaat! Siinä ehtoollisella semmoista teerenpeliä! ”Tämä on Kristuksen ruumis”, blääblääblää. Luulitko, että olin sokea? Meinasin oksentaa. *(Tulee kiinni miehensä kasvoihin, ivallisesti)* Oksentaa! Semmoista vilunkia kirkkoherran silmien alla. Ettäs kehtaatte!

Mies: Rakas, perunat jähtyy.

Vaimo: Pidä perunasi! *(Menee olohuoneeseen. Mies jää keittiöön)*

Mies: Menetkö lepäämään olohuoneeseen, kun siivoan keittiön? Jutellaan sitten.

Vaimo: Se nainen katsoi minua kuin vähäjärkistä, hullua, mitätöntä. *(Ilvehtii)* Laskeskeli tietenkin, että kunhan minut saadaan hoitokotiin, niin sitten iskee. Siinä Herran kasvojen edessä. Uskovainen vielä ja paskat! Mutta minä näin kaiken! Kuola valui suupielistä ja punaiset kynnet terävinä *(Konkretisoi puhumaansa)* valmiina iskemään sinuun kiinni.

Mies: Rakas, rauhoitu. *(Istahtaa sohvalle)*

Vaimo: Pusipusi. Hulluja ootte kaikki! Hulluja! Kuuletko! *(kävelee kiivasti ympyrää)*

Mies: Tule tänne viereen istumaan. Ollaan hetki hiljaa. *(Vetää vaimonsa viereensä sohvalle)*

Vaimo: Minä olen yksinäni ollut. Minulla on ihmeellistä. *(Itkee)*

Mies: Minä rakastan sinua. *(Silittää vaimonsa poskea)*

Vaimo: Pusipusi. *(Antaa lapsekkaan suikon miehensä poskelle)*

Mies: Sinä olet minulle rakas. Minun oma kukkaistytty, juhannusmorsian.

Vaimo: Rakastatko, vaikka minulla on kylässä herra Alzheimer?

Mies: Sitä rakastaa, josta on vaivaa. Sitä rakastaa.

Vaimo: *(lyhyen hiljaisuuden jälkeen)* Kuka se nainen oli?

II

Painan tyynyn hänen kasvojensa päälle.

En halua häiritä hänen untaan. Unta, mihin hän on hitaasti leijunut. Vajonnut vesien eri kerroksiin.

Varastanut yhteisiä vuosiamme. Vienyt ne mukanaan uniin, minne minulla ei ole pääsyä.

Nostan ihoni lämpöisen tyynyn, hikisen tyynyni, ja painan sen hitaasti hänen kasvoilleen. Joudun painamaan kaikella voimallani. Käsivarsieni lihakset tärisevät. Kaulavaltimot sykkivät – tulvajoki, joka ei enää suostu aikojen alussa asetettuihin uomiinsa.

Hän katsoo minuun. Juhannusmorsian katsoo uniensa läpi minuun. Menee sisään kaulavaltimoistani, käsivarsistani. Tempaa mukaan uniinsa. Yhteiseen uneemme.

Sitä rakastaa, josta on vaivaa. Sitä rakastaa.

Elektra Minkkinen: Monologi

Isä antoi minulle kauniin nimeni, kaunis isäni, joka ei voinut muuta kuin kuunnella, kun radiosta kuului kaunis laulu. Pajulaulu, unilauluni.

Äiti antoi minulle kauniin ulkonäköni, kaunis äitini, joka ei kuullut laulua, ainoastaan pyykkipaljun loputtoman veden solinan.

Mies antoi minulle suudelman. Ferka, oi Ferka, jonka silmät sammuiivat vähän äkkiä, kun aloin uida niissä Silloin minä näin, kuinka kaunis flamingo lensi itkien ylitsemme. Suudelma ja flamingo, yhdessä ne olivat kuin pitkä silkkinauha, joka hehkuu auringonlaskussa.

Mutta Ferka katsoi jo muualle, ja minun sisälläni kasvoi kaksi hennonpunaista silkkilankaa. Isä, katso, miten hieno koriste minun pukuuni! Desdemonasi on kauniimpi kuin koskaan!

Kohta suljen silmäni ja kuolen. Antakaa anteeksi. Olen heikko, en jaksaa elää. Verenvuoto ei loppu. Vaaleanpunainen on nyt tummanpunainen. Antakaa anteeksi, en ollut järkevä. En tehnyt mitään, mitä toivottiin. En lähtenyt Wieniin enkä Roomaan etsimään töitä niin kuin Mirela. Lyhyt elämäni meni siihen, että katsoin ylöspäin. Minut punoi kauneus, ja minä uskoin sen lupaukset.

Finlandia ja Suedia, rakkaat tyttäreni siellä korissa, suloiset pikku vauvani, jotka makaatte siinä kapaloissa. Älkää tehkö kuten äitinne. Tehkää te toisin. Maailma on ruma. Katsokaa sitä silmiin.

Lapsille ja nuorille kirjoittaminen

ohjaaja Siri Kolu

Kati Kanto: Silloin se alkoi

Kurjet huusivat jo pellolla, kun mies vihdoin saapui sanomatta sanaakaan. Hän seisoi tuvan ovella ja katsoi häntä hämärtyneen keittiön poikki. Helmi oli unohtanut toisen kupin pöytään, oli kattanut kahdelle siitä saakka, kun mies oli sanonut lähtevänsä työreissuun, joka saattaisi kestää useita viikkoja, jopa kuukausia. Miehen lähdöstä oli nyt kolme kokonaista kuukautta. Kaikki oli ollut epämääräistä ja sitä se oli vieläkin. Hän ei oikein ollut koskaan päässyt perille miehestään, kuka hän perimmiltään oli, pohjimmiltaan millainen mies hänessä asui, mistä hän oli kotoisin.

Olivat he käyneet hänen kotonaan Taivalkoskella kerran. Vanhemmat olivat istuneet hämärässä, matalassa pirtissä ja kehottaneet ottamaan kahvia ja pullaa. Pulla oli olut korkeassa lasilautasessa, kupit kauniit, kultareunaiset. Pöydällä oli ollut valkoinen pellavaliina, maljakossa kurjenkelloja. Aivan kuin kaikki olisi jähmettynyt sadoiksi vuosiksi niille sijoilleen, joilla he istuivat. Äidin katse oli pysähtynyt pöytäliinalla kävelevään kärpäseen. Samaan aikaan kamarista oli alkanut kuulua laulua, Eino Leinon Nocturne. Tuo laulu oli syöplynyt Helmin mieleen, hän ei koskaan voinut unohtaa tuota hetkeä tuossa hämärässä pirtissä. Isän katse oli levännyt kukkamaljakossa. Vierailu ei ollut kestänyt kauaa.

Hän oli muistanut tämän jälkeen aina sen tunnelman ja tavallaan ymmärtänyt miehensä ahdistuksen. Hän saattoi jäädä tuijottamaan yhteen paikkaan ja alkaa hyräillä laulua. Kuka tuo laulaja oli ollut, sitä Helmi ei vielääkään tiennyt. Ääni oli ollut kaunis, todella kaunis sopraano.

Se aamu oli sateinen. Tuota itsepintaista syyssadetta, joka kastelee hetkessä pihalla kulkija. Jo veden haku kaivolta teetti ylimääräistä työtä. Polku meni välittömästi kuralle ja kalossit lipsuivat edestakaisin, kun sitä yritti kulkea. Hameen ja esiliinan helmat kastuivat ruohikossa, timotein siemenet varisivat märälle mekolle, kun hän kahloi kodin ja kaivon väliä. Satoi viikkoja, joka päivä.

Mies seisoi edelleen ovella, odotti, että hän ilmeisesti sanoisi jotain.

– Kauanhan viivyitkin, hän sanoi ja käveli miehen luo.

Mies tarttui häntä leuasta ja katsoi silmiin. Sitten hän nosti Helmin korkealle. Hän nojasi miehen rintaan ja sulki silmänsä. Hän tunsu onnen virtaavan lävitseen. Hän tunsu mielensä lähtevän lentoon ja alkoi hyräillä Nocturnea. Mies tapaili sanoja. Neiti kesäheinä -kohdassa mies nosti hänet taas ilmaan.

– Mitä sinä olet tänään tehnyt?

– Pyykännyt, hän vastasi ykskantaan.

Aamulla Helmi oli kahlannut taas rantakaislikosta veden rajaan. Hän oli kastanut varpaansa kylmään veteen, pidellyt valkoisen puuvillamekkonsa helmaa ylhäällä, jotta alareunassa kiemurteleva pitsi ei kastuisi. Vesi oli yllättävän kylmää näin elokuun alun uimavedeksi. Hän oli suurin piirtein

asunut kesäpäivät rannassa. Paetakseen hellettä, mutta ehkä myös vähän muutakin. Tänään hän oli todellakin pyykännyt koko päivän, keittänyt lipuveden saunalla, survonut pyykin monessa kiehuvaassa vedessä ja kärrännyt kaiken saavissa maitokärryissä rantaan. Hänestä oli niin ihana katsella valkoisen pyykin heilumista kirkaassa järvi vedessä ja sen jälkeen kesätuulella.

Elämä jatkui. Mies ei eritellyt reissunsa syytä sen tarkemmin eikä Helmi kysellyt: ehkä niin oli parempi. Syystuuli repi viimeisetkin lehdet alastomista puista ja kaikki oli taas yhtäkkiä paljasta ja kuulasta. Marraskuun 10. päivä lumi verhosi koko tienoon unettavaan vaippaansa. Elämä soljui rauhallisesti turvallisissa askareissa. Puhuttiin normaalit päivärutiinit, ei ollut tarvetta muuhun.

Itsenäisyyspäivänä se kaikki alkoi. Helmi jäi kotiin, kun mies kertoi menevänsä kavereidensa kanssa juhlimaan.

Seuraavan aamuna kymmenen aikaan pastori ilmestyi pellon laitaan mustassa, pitkässä viitas-
saan, musta huopahattu päässä. Hän nosti oikean kätensä ilmaan ja antoi sen sitten pudota veltona alas. Jo tästä Helmi tiesi, että jotain kauhistuttavaa oli tapahtunut. Pastori kopisteli lumet kengistään ja astui keittiöön, istui pienelle puujakkaralle, selvitteli kurkkuaan.

– Niin, hän aloitti. Hän katseli lattiaa.

– Rainer.

Helmi lysähti keittiön pöydän ääreen ja nojasi käsillä päätänsä. Hän ei voinut ajatella enää mitään selkeästi, nosti tyhjän katseensa pappiin.

– Kertokaa jo! Helmi tiuskaisi.

– Ahopellon Kustaa ei tarkoittanut sitä. Kattos... Kustaa...

– Niin?

– Hän ampu vaan ilmaan, se oli niin ku uutta vuotta toivottaakseen, semmosta ilmoille ampu-
mista, ilonpittoa, mitä ne ny miähet...

– Niin.

Helmi jäi tuijottamaan pimenevään iltaan, kun pappi painoi hatun päähänsä ja sulki oven ko-
rostetun hiljaa jäljessään.

Minna Kurttila: Silloin se alkoi

- Tuon miehen alamäki alkoi, kun kyläkoulu lopetettiin, sanoo äiti istuuduttuaan auton etupenkille.
  - Niin näyttää tehneen, ei ole Kullervo entisensä, isä vastaa ja käynnistää auton. – Näitkö mitä sen paidassa luki? Inte sport! Isä nauraa eikä äitikään voi olla virnistämättä.
  - Kuka mies? Mikä alamäki? Lilja kysyy takapenkiltä ja yrittää kurkkia ikkunasta. Ennen kuin isä kaartaa kaupan pihasta pois, Lilja ehtii nähdä kaupan portailla hahmon, joka polttaa tupakkaa ja sivelee toisella kädellä hellästi isoa mahaansa. Hahmolla on kiharainen ja punertava tukka ja tulipunainen pisamanaama. Kuluneessa, keltaisessa t-paidassa on iso maapallon kuva.
  - Tuoko? Onko sen nimi Kullervo? Niin kuin se kukka? Lilja ihmettelee.
  - Ei, Kullervo on miehen nimi ja se keltainen kukka on kullero.
  - Ei se ole alamäessä, se on portailla, Lilja ihmettelee.
  - Se on vain sellainen sanonta, alamäki, äiti sanoo.
  - Mitä se tarkoittaa? Onko se niin kuin pulkkamäki?
  - Pulkkamäki on hauska paikka, mutta jos ihminen on alamäessä, niin se ei ole hauskaa.
  - Onpas, pyörälläkin pääsee paljon lujempaa alamäkeen, Lilja inttää.
  - Kullervo on surullinen, kun kyläkoulu lopetettiin, äiti sanoo.
  - Eikö se oikeasti halunnut kesälomalle? Vai saiko se huonon todistuksen?
  - Ei, kun Kullervo oli koululla töissä.
  - Mitä se opetti? Lilja kysyy.
  - Kullervo oli talonmies.
  - Mikä se on? Onko isä meidän talonmies?
  - Olen, olen, isä nauraa.
  - Talonmies on ammatti. Se pukkaa talvella lumet pihalta, lakaisee roskat portailla ja korjaa vuotavan hanan. Se pitää huolta talosta.
  - Voiko nainen olla talonmies? Talonnainen? Vai tarvitaanko siihen työhön kikkeli?
- Isä nauraa taas ja vilkaisee äitiä, joka vastaa hymyillen.
  - Ei tarvita kikkeliä, kyllä nainenkin voi niitä tehtäviä hoitaa.
  - Minne Kullervo meni kouluun kun kyläkoulu lopetettiin? Lilja kysyy.
  - Ei mihinkään. Kullervo jäi työttömäksi. Mutta se saa asua siellä tyhjässä koulussa.
  - Sillä on varmaan ikävä lapsia ja opettajia, Lilja sanoo.
  - Kullervolla on nyt uudet kaverit, isä sanoo ja vilkaisee nauraen äitiin.
  - Ketä ne on? Kuka on nyt Kullervon kaveri? Lilja kysyy uteliaana.

– Rantaremmiin pojat on muuttaneet myös koululle asumaan. Siinä on Kullervolla ihan eri luokan paimennettavat, isä sanoo.

– Onko ne pojat saaneet selkään?

– Miten niin? äiti ihmettelee.

– Onko ne saaneet remmistä? Jossakin rannalla? Oliko ne rannalla ilman lupaa?

– Tämähän menee mielenkiintoiseksi, isä hytkyy ja katsoo Liljaa taustapeilin kautta.

– Ei ne ole selkään saaneet, vaikka varmaan olisi aihetta ollut. Ne on semmosia miehiä, jotka tykkäävät juoda kaljaa ja polttaa tupakkaa.

– Niin kuin isä? Lilja kysyy ja katsoo isään.

Isä pyyhkii silmiään ja hytkyy.

– Ei, kun nämä rantaremmiin pojat tykkäävät kaljasta ja tupakasta liikaa. Niin paljon, etteivät ehdi edes kunnan töihin.

– Miksi Kullervon pitää niitä paimentaa?

– Kullervo katsoo niiden perään etteivät ne sytytä koulua palamaan kun tupakoivat niin paljon. Mutta Kullervokin on alkanut tykkäämään kaljasta liikaa. Ennen se oli laiha ja reipas mies, äiti huokaa.

– Koulussa sanottiin, että paimenella on iso sauva. Onko Kullervolla iso sauva? Lilja kysyy.

Isä ottaa silmälasit pois, pyyhkii silmiään ja hytkyy.

– Ei taida Kullervolla olla paimenen sauvaa. Sekin on vain sanonta. Kullervo ei oikeasti ole paimen. Se on työtön, äiti selittää.

– Ennen koulunmies, nyt rantaremmiin poikien kaveri ja työtön. Niinkö? Lilja kysyy.

Äiti ei jaksa enää vastata.

Tiina Lappalainen: Seitsemän

Bussin penkit ovat kuin metsän puut jonossa. Ne kohoavat korkealle. Tyttö seisoo käytävällä ja yrittää pysyä pystyssä. Painonappi on puun latvassa. "Seuraavalla," tyttö kuiskaa.

Bussi huristaa eteenpäin. Kuljettajan jyrkät hartiat miltei peittävät tuulilasin. "Seuraavalla," tyttö pinnistää vähän lujempaa. Bussi jatkaa kulkuaan.

Joku huutaa taaempaa: "Hei, kuski! Toi tenava taitaa haluta pois!" Kuljettaja katsoo olkansa yli eikä näe mitään. Tyttö liikahtaa eteenpäin käytävällä. Silloin kuljettaja huomaa tytön. Kuuma kyynel vierähtää poskelle, kun pysäkki vilahtaa ohi.

"Olisit sanonut jotain, hyvä laps!" kuljettaja ärjäisee ja painaa jarrua. Puut huojuvat eteenpäin ja tyttö on lentää vasten tuulilasia. Nyt kyyneleet virtaavat jo vuolaasti. Ovi aukeaa huohtaen ja tyttö hyppää ulos. Bussi kaasuttaa pois samantien.

Tyttö pinkaisee juoksuun pysäkille ja sieltä polkua alas metsään. Tuuli tarttuu hiuksiin. Reppu poukkoilee selässä. Kyyneleet ehtyvät pikkuhiljaa.

Päästäinen pujahtaa kannon taakse. Harakka suhahtaa ohi ja laskeutuu oksalle. Auringon säde heijastuu harakan puvusta. Tyttö nyökkää linnulle.

Samassa nenä on jo menossa menojaan. Se suipistelee ja nuuhkii. Pullaa! Tuoretta pullaa! Äiti on kotona!

Tyttö pistää juoksuksi. Hän lentää kilvan harakan kanssa. Kotona odottaa äiti vastaleivottujen korvapuustien kera.

Anne Lukkarila: Viides energia

Keltanuttuinen Tonttu lähti laskeutumaan alas tunturinlaelta, josta hän oli saanut vastauksen tärkeään kysymykseensä. Tonttutyttö oli oppinut jo pienenä Ämmiltä, että jos jokin asia tuntui liian vaikealta tai tarvitsi vastauksen johonkin mieltä askarruttavaan kysymykseen, riitti, kun meni tunturin laelle. Siellä korvat kuulevat sellaista mitä ne eivät muuten kuule, ja silmät näkevät asioita joita ne eivät muutoin näe.

Keltanuttuinen tonttu huomasi tunturipolun varrella kolme lasta. Kaksi tyttöä ja poika kyykkivät polun varrella ja piirsivät tikulla maahan. Tonttutyttö kuuli pojan kysyvän lettipäiseltä työltä lähtisikö tämä illan sirkusnäytökseen. Tämä pudisti vaisusti päätään:

– En minä voi tulla, ei meillä ole rahaa.

Poika ponkasi pystyyn ja remautti rehvakkaasti:

– Meillä on!

Lettipäinen tyttö painoi katseensa alas, kun hänen leikkikaverinsa nousivat ja lähtivät juoksemaan polkua alas hoilottaen sirkuksen tunnusmusiikkia.

Keltanuttuinen Tonttu asteli kyykistelevän tytön viereen. Tyttö piirteli hajamielisen näköisenä tikulla maahan, kuvassa oli trapetsitaiteilija.

– Hei, kuka sinä olet? Minä olen Keltanuttuinen Tonttu, tonttutyttö kysyi.

Tyttö kohotti katseensa:

– Minä olen Milla.

– Onko tänään jossain sirkus? Tonttutyttö kysyi innostuneena

– On, mutta minä en voi mennä, kun meillä ei ole rahaa, Milla vastasi

Keltanuttuinen Tonttu loi katseensa tunturin laelle kulmiaan kurtistaen. Niin, se raha, Keltanuttuinen tonttu ajatteli itsekseen. Se oli se viides energia, joka on ihmisten maailmassa tärkeä. Tonttussa käytössä oli energioista neljä: maa, ilma, tuli ja vesi.

Tonttutyttö kyykähti Millan viereen istumaan, ja pyysi tätä kertomaan lisää rahasta, miksi se oli tärkeää ja miksi sitä ei Millalla ollut. Millan silmät kimmelsivät, ja hän kertoi, kuinka äidiltä ja isältä oli molemmilta loppuneet työt. Raha oli tärkeää ja sitä sai kun teki töitä. Rahalla ostettaisiin sitten kaikkea tärkeää ja kivaa. Milla nieleskeli puhuessaan tonttutyttölle:

– Minun piti lopettaa sirkuskoulu kesken kaiken, koska äiti ja isä eivät enää voineet maksaa minun harrastuksista. Enkä voinut mennä tänään sirkukseen, minne kaikki menevät. Ja minä haluaisin olla isona primadonna. Eikä kaverit enää kutsu minua mukaansa, kun ne tietävät etten minä kuiten-

kaan pääse. Enkä enää oikein kehtaa mennä edes kenenkään syntymäpäiville, koska en voi ostaa lahjaa. Ja ne katsovat kummasti jos käärin lahjapaperiin jonkun vanhan tavarani. Vaikka se olisi ihan hyvässä kunnossa.

Millan ääni särkyi ja hän vaiken. Keltanuttuinen Tonttu ajatteli, että olipa se raha valtava energia, mutta oliko se hyvä vai paha? Hyvä kai, jos sillä voi harrastaa sirkusta ja ryhtyä primadonnaksi. Mutta huono jos ei voi tehdä sitä mitä rakastaa ja menettää ystävänsä. Tonttutyttö mutristi suutaan:

– Mutta ei meillä Tonttulassa mitata ystäviä rahalla, eikä muullakaan energialla. Ei maata, ilmaa, tulta tai vettä voi kukaan yksin omistaa.

Tonttutytön silmät kirkastuivat ja hän ponnahti pystyyn.

– Sitä paitsi! Meillä on Tonttukoulu ja siellä on sirkuskoulu. Tule mukaani, niin vien sinut sinne! Saat olla primadonna, ja saat sata uutta ystävää – ihan ilmaiseksi!

Milla katsoi Tonttutyttöä kasvot valaistuneina, kuitenkin henkäisi epävarmana:

– Mutta kun ei minulla ole mitään mitä antaa sinulle vastalahjaksi.

Tonttutyttö huitaisi kädellään:

– Onhan sinulla, avoin mieli ja hymy joka palaa aina takaisin – muuta emme Tonttulaan tulevilta ole koskaan vailla.

Milla nousi, pudisteli pikkutikkuja hameestaan ja suupielet venyivät korvasta korvaan:

– Sitten minä olen upporikas!

Mari Maasilta: Itäpäädyn valtiatar

Talo on minun! Hilla katsoo pihasta kaasuttavan Taunuksen perävaloja. Antti-setä ja Helvi-täti ovat menossa kirkonkylälle ostamaan kananrehua ja ruokaa seuraavan päivän heinätalkoita varten. Hillan pitää jäädä yksin pitämään taloa pystyssä, niin kuin Antti-setä sanoo muka rohkaisevasti.

Hilla on olevinaan pettynyt. Jätskitötterö jäisi saamatta eikä kaupassa voisi kinuta pumpernikkeleitä. Hilla lerputtaa alahuultaan niin kauan, että Helvi-täti lupaa ostaa tuliaisiksi pussillisen vadelmakarkkeja. Se lupaa myös, että ne ottaisivat paluumatkalla postin risteyksessä olevasta laatikosta, ja siellä olisi tänään uusi Totto-lehti.

Oikeasti Hilla on riemuissaan. Kerrankin on mahdollisuus tutkia taloa rauhassa, varsinkin itäpään tyhjiä huoneita. Itäpäätyyn pääsee kahta tietä, joko erillisestä sisäänkäynnistä tai tädin ja sedän makuuhuoneessa olevasta verholla peitetystä ovesta.

Hilla pujahtaa makuuhuoneen ovesta verhon alta. Ovi avautuu toisen makuukammariin, jonka nurkassa on pitsipeitolla verhottu sänky. Sängyn yläpuolella on seinävaate, josta kaksi kaurista katselee säikkynä kohti Hillaa.

Toisella seinustalla on kampauspöytä, jonka laatikoista Helvi-täti on joskus kaivanut vaaleanpunaisia piikkiäpöytäliinoja. Hilla olisi halunnut kiharat, mutta pätkäliinat olivat inhottavia. Ne pistelivät ja kiristivät päänahkaa niin että Hillan oli pakko repiä ne yöllä irti tukasta. Keskellä lattiaa on soikea pöytä ja neljä tuolia, ja ikkunalaudat ovat täynnä kukkia, vaikka huoneessa ei asu ketään.

Makuuhuoneen takana on keittiö, joka on ihan kuin nukkekodissa. Siellä on kaikki astiat valmiina kaapissa, punavalkoraidallinen räsymatto lattialla ja harja ja rikkalapio nurkassa. Puulaatikko on kuitenkin tyhjä.

Hilla kapuaa puulaatikkoon ja on olevinaan Peppi Pitkätossu, joka seilaa seitsemällä merellä. Hän kokeilee miltä laatikossa tuntuu, kun vetää kannen kiinni. Hän makaa kymmenen ikuisuudelta tuntuvaa sekuntia laatikon pohjalla, mutta sitten ei enää kestä. Pimeydestä on päästävä pois. Tuhannet ja miljoonat lapset ovat tukehtuneet pakastearkkuihin, vaatekomeroihin ja arkkuihin, kun ovat uteliaisuuttaan tunkeneet paikkoihin, joihin äiti ja isä ovat kieltäneet menemästä. Heitä on etsitty päiväkausia löytämättä. Vuosien kuluttua surusta harmaantunut äiti avaisi arkun kannen ja siellä olisivat hänen pikkutyttärensä vaalenneet luut...

Hilla hyökkää nopeasti ylös ja käy kurkistamassa porstuaan. Siellä ei ole mitään mielenkiintoista. Ulko-ovi on niin tiukka, että sitä ei pienen tytön voimin saa aukeamaan.

Mutta paras on jäljellä. Makuuhuoneessa on toinenkin ovi, joka johtaa valtavan suureen kylmillään olevaan saliin. Hilla on käynyt siellä pari kertaa Helvi-tädin kanssa, mutta aina pikipäin.

Sali on aarreaitta. Valtava huone on täynnä käytöstä poistettuja huonekaluja, laatikoita, joista pursuaa vanhoja vaatteita, muovipussiin pakattuja räsymattoja. Keskellä kattoa roikkuu monihaaraainen lamppu, jonka yksi kupu on särkynyt. Lipaston molemmin puolin on seinälamput, joiden varjostimet ovat kiiltävää kangasta, ja helmassa roikkuu rimpsuja. Hilla napsauttaa valot päälle ja pois. Päälle ja pois. Sydän melkein takertuu kurkkuun, kun lamppu äkkiä päästää kovan räiskähdyksen ja valo sammuu.

Pitkällä seinustalla on outo sänky. Se on yhtä leveä kuin aikuisen sänky, mutta pituutta on korkeintaan metrin verran. Kuka tuollaiseen mahtuu nukkumaan? Sitä paitsi sänky on kasattu täyteen vuodevaatteita niin että Hillalla on täysi työ kiivetä kasan päälle. Nyt hän on olevinaan prinsessa, sellainen kuin nimipäivälahjaksi saadussa satukirjassa. Prinsessalla oli niin herkkä iho, että se ei voinut nukkua koko yönä, koska ilkeä palvelustyttö oli pannut herneen alimmaisen patjan alle. Äiti oli tuhahdellut halveksivasti lukiessaan sadun viimeisen lauseen: ”Sillä niin herkkä voi olla vain todellinen prinsessa”.

Hilla ojentautuu pitkäkseen sängyllä ja kuvittelee, miltä tuntuisi olla prinsessa ja nukkua kaiket yöt patjakasan päällä. Äiti saisi tuhahdella rauhassa. Hilla olisi vielä herkempi kuin sadun prinsessa, ei kestäisi edes riisin jyvää patjansa alla. Ja hän hallitsisi itäpäätyä onnellisena elämänsä loppuun saakka.

Pälvi Rantala: Kotipesä

Pelattiin Petterin ja Timpan kanssa Kimbleä.

Petteri tuli jo aamulla soittamaan ovikelloa. Niillä ei ole Kimbleä mutta mulla on kun sain sen synttärilahjaksi.

Minä otin keltaiset. Petteri otti siniset. Timppa söi kaksi vihreää ja yhden punaisen.

Äiti tuli kun huudettiin sitä ja kaivoi nappulat Timpan suusta. Timppa puri äitiä sormeen.

Petteri voittaa minut juoksussa mutta ei Kimblessä. Sen takia se haluaa pelata koko ajan. Sitä ärsyttää hävitä.

Minä voitan nytkin. Petteri on suuttunut mutta se ei halua näyttää että on, koska se on lapsellista. Petterin korvat on ihan punaiset eikä se sano mitään.

Meidän pelatessa Timppa on syönyt kolme legopalikkaa ja reunat kahdesta rakennuspalikasta. Ne on ihan kuolaisia ja ällöttäviä eikä niitä tee yhtään mieli järsiä vaikka ne maistuvat hyvältä ja puulta.

Petteri on ihan tyhmä kun se murjottaa. Minäkään en puhu sille mitään vaan menen partsille ja alan tehdä sinne majaa vilteistä. Minä olen Viidakon Jane ja Petteri on Tartsan ja Timppa on apina tai Tartsanin uskollinen koira.

Talutan Timpan partsille istumaan ja laitan viltin sen päälle. Se saa olla majan runko. Runko on se joka pitää majaa koossa. Timppa vinkuu vähän mutta menen sen luo majaan ja otan sen poskista kiinni. Majassa on oranssia ja lämmintä ja hämärää. Haisee viltiltä ja Timpalta. Sen posket on pehmeät ja se nauraa kun pärryytän niihin. Sillä on valkoinen tukka vaikka kaikilla muilla niitten perheessä on ruskea.

Petterin ja Timpan äiti juoksi pienenä saksen kädessä ja nyt sen silmä on sokea.

Petterikin tulee partsille ja alkaa rakentaa liaania jolla Tartsan ja Jane pääsee kotipesään. Se on puussa eikä sinne saa tulla mitkään pedot tai viholliset.

Päivi Orjasniemi: Mourun Ukko

Sinä iltana yö alkoi varhain. Vintin portaiden narina herätti Mourun Ukon. Ukko kuunteli tuttuja askeleita tietäen, että jotain oli taas tapahtumassa. Mitä se olisi, siitä hänellä ei ollut vielä aavistustakaan.

Askelten äänet katosivat alakertaan ja sieltä vaimean ulko-oven aukaisun kautta ulos. Ukko mielti kylän vanhoja ihmisiä. Toisaalta nuo askeleet eivät kuulostaneet vanhan ihmisen askeleilta, vaan pelottavasti jonkun nuoremman. Hetken päästä Ukko kuuli myös toiset askeleet. Nämä äänet ravistivat hänet hetkessä kunnolla hereille ja sängynreunalle istumaan. Samoin kuin ensimmäiset askeleet, myös nämä toiset, ehkä aavistuksen verran hiljaisemmat, katosivat ensin alakertaan ja sieltä kuistiin kautta pihalle. Kaksi kävelijää portaissa oli yhdelle yölle liikaa. Yksikin olisi riittänyt tuomaan yllin kyllin surua tähän kylään. Sitä mahdollisuutta, että suuri suru koskettaisi tätä taloa, Ukko ei halunnut edes ajatella. Näinä hetkinä Ukko toivoi, ettei hän olisi saanut synnyinlahjanaan kykyä nähdä etiäisiä. Vaikka hän oli tottunut niihin jo lapsena, aina ne pysäyttivät ja saivat mielen levottomaksi.

Ukko tiesi, että unet olivat tältä yöltä ohi. Hänen oli lähdettävä ulos kävelemään. Ukko puki hiljaa harmaan villapaidan ja prässätyt pukuhousut hailakansinisen kerraston päälle. Päähänsä hän laittoi mustan huopahatun. Kävelykeppi ja kengät odottaisivat häntä alakerran kuistilla. Kuistiin päästyään avautui samassa myös pirtin ovi. Martta-tytär tuijotti kalmanvalkoisena kukallisessa flanelliyöpaidassaan pappaansa ja kuiskasi:

– Minäkin kuulin ne askeleet! Laskin, että niitä kävelijöitä oli kaksi.

Ukon mielen täytti toinen toistaan kysyvämmät ajatukset. Oliko Martta sairas ja sen vuoksi valveilla vielä tähän aikaan? Oliko Martta ollut jo pitempään sairaana, koska Ukko ei ollut nähnyt häntä moneen päivään? Oliko hän vakavasti sairas, koska näytti niin kalpealta? Liittyivätkö äskeiset askeleet Martan heräämiseen tai peräti Marttaan?

Tuota viimeistä vaihtoehtoa Ukko ei olisi halunnut edes ajatella, puhumattakaan että olisi millään muotoa pystynyt hyväksymään sellaista asiaa koskaan tapahtuvaksi.

Tiina Einistö-Tapaninen: Mikki – avaruuskissa

Mikki istui jännittyneenä kolmannen kerroksen avoimella tuuletusikkunalla. Sen kynnet olivat puristuneet tiukasti valkoiseen ikkunan karmiin. Jännitys kutkutti selkäpiitä. Kohta alkaisi avaruusseikkailu, jännittävä lento kuun ympäri ja takaisin.

Pekka-poika oli valmistellut Mikkiä huolellisesti. Hopeanvärinen avaruuspuku oli pujotettu Mikin päälle ja läpinäkyvä kypärä asennettu suojaamaan myrskyltä ja aurinkotuulelta. Kaulaan jäänyt iso punainen silkkirusetti pilkotti kypärän alta. Kaikki olisi valmista.. vain lähtölaskenta ja ponnistus vauhtiin..

Reitti oli käyty Pekan kanssa aiemmin lävitse. Ikkunalta suoraan kuuta kohti, kierto ja samaa vauhtia takaisin. Tiina, Pekan pikkusisko, oli häädetty lähtöpaikalta jo hyvissä ajoin. Eihän noin jännittävä loikka sopinut pikkutyttöjen silmille.

Viisi, neljä... Mikki laskeutui hieman etutassujensa päälle, jännittyi ja alkoi hetkuttaa häntäpäätänsä valmiina ponkaisemaan heti kun kuulisi ykkösen. Mikin häntä oli normaalisti piikkisuorana pysytyssä, mutta nyt se oli vain hieman irti ikkunalaudasta.

Kolme, kaksi ja yksi. Mikki hyppäsi laudalta kevyesti ylöspäin. Sai ilmavirran alleen ja niin siitä liidettiin kohti kaukaisuutta ylöspäin kohoten. Lähtö onnistui hyvin ja vauhti kiihtyi entisestään. Pekka näki Mikin enää pienen pienenä pisteenä.

Tiina tepsutti uudelleen yläkertaan kysellen: ”Missä Mikki on?” Pekka vastasi rauhallisen tietäväisenä: ”Mikki on nyt siellä avaruuslennolla.” Tiina juoksi avoimen ikkunan ääreen ja yritti kurottua nähdäkseen ikkunasta ulos. ”Missä Mikki on kun ei sitä näy täällä missään?”

”Tule nyt pois sieltä ikkunasta ennen kuin putoat. Mitä äitikin sanoo, jos sinä horjahdat. Tule, tule pois nyt. Mikki on tulossa kohta ja sillä täytyy olla tilaa laskeutua. Mene sinä katsomaan mitä äiti tekee alakerrassa, niin minä päivystän Mikkiä täällä.

Samaan aikaan Mikki oli juuri ehtinyt kiertää kuun ja liiteli hurjaa vauhtia takaisin kotiinpäin. Tullessaan matalammalle se huomasi vinottain ohitse lentävän lentokoneen ja nosti vasemman etukäpäälänsä ylös tervehtiäkseen koneen miehistöä ja matkustajia.

”Löydätköhän nyt varmasti oikean talon ja oikean ikkunan, että pääsen takaisin kotiin”, mietti Mikki. Haave suuresta kupillisesta maitoa ja palasta maksamakkaraa sai jo melkein veden herahtamaan sen suupieliiin. Mutta vielä olisi matkaa.

Lopulta Mikin edessä avautui tutun muotoinen peltoalue ja kodin lähellä oleva pieni metsäsaareke. Mikki jarrutteli jo vähän vauhtiaan, tähtäsi tarkasti... ja hups... sai kuin saikin laskeuduttua tyylikkäästi kolmannen kerroksen avoimelle tuuletusikkunalle.

Mikistä tuntui kuin olisi pyörällä päästään, mutta Pekka riensi ottamaan sen syliinsä ja Mikin olo helpottui. ”Tiina, tule tänne. Äkkiä nyt. Mikki on tullut takaisin”, huusi Pekka ja samassa Tiina juosta vilisti yläkertaan kädet ojossa saadakseen Mikki avaruuskissan omaan syliinsä.

Voi sitä silityksen ja hyvänä pitämisen sekä hyrräyksen määrää. Mikki oli taas kotona. Matka oli ollut jännittävä, mutta sujunut suuremmitta kimmelluksista – mitä nyt punainen rusetti oli vähän repsahtaneen näköinen.

Kupilliset maitoa ja muita herkkuja; turkinpuhdistus ja nukkumaan isolle punaiselle tyynylle Minni-kissan viereen. Kylläpä uni maistoikin Minnin ihailevien katseiden alla.

Proosa

ohjaaja Taija Tuominen

Elvi Auvinen: Mökki

Kirkonkylästä lähtee mutkainen hiekkatie kohti Oulua. Noin kymmenen kilometriä pyöräiltyäni näen metsän reunassa ison pihan. Sammaloituneen pihan perällä näkyy olevan pitkä talousrakennus. Lie-nee navetta tai lampuri, heinälatokin ehkä ja liiteri. Sauna on vielä lähempänä metsänlaitaa, kaivon vieressä. Pihassa on myös pieni, punainen lautaseinäinen aitta, jonka oven edessä on portaana iso sileä kivi.

Katselen tien laidassa olevaa pärekattoista pientä punaista mökkiä. Siinä on valkoiset ovi- ja nurkkapielet sekä ikkunakehykset. Ikkunat ovat pieniruudulliset ja niitä on kolmella seinällä. Ikkunoissa näkyy olevan valkoiset salusiinit ja ikkunalaudoilla punakukkaisia palsameja peltipurkeissa.

Mökkiin mennään lautaseinäisen eteisen kautta. Puolet eteisestä täyttää kafferi, ruokakomero, jonka seinillä on myös reppuja ja sadevaatteita.

Mökki on siisti. Maalaamattomalla lattialla on värikkäät riepumatot ja pöydällä punaruutuinen kangasliina ja savipurkissa yksi punainen pelargonia.

Mökissä ei ole hellaa, vain peränurkassa piisi, jonka pankolle on kasattu tavaroita. Rautapata roikkuu siirrettävässä metallitangossa. Padassa porisee maitovelli, jota vanha mummo hämmentää puukauhalla. Seinäkello pompottaa puoltapäivää.

- Joko syödään? huutaa aikamiespoika ovensuun sängyn pohjalta.
- Vartooahan vähän. Hakisit vaikka puita ootellessas, vastaa mummo pojalleen.

Mummo on jo iäkäs, yhtä paksu kuin pitkäkin. Hyväntahtoinen lyllerö, joka ei oikein osaa vaatia pojaltaan terävämpää otetta arkipäivän askareisiin.

Katja Hautala: Tyypitalo

Kanervatien talo oli lupaus kodista.

Piilosta leikkijöille oli nurkkia, ja pöydän pystyi levittämään täyteen pituuteensa, kun suku koontui. Syreenipensaiden katveessa saattoi pitää puutarhajuhlia ja sammaloituneella nurmella pelata krockettia.

Se muistutti lapsuuden tyypitaloa, jonka kellarikerroksen autotaliin johti jyrkkä ajoluiska. Suurimman osan vuodesta luiska oli peilikirkasta jäätä, joten auto sai seistä pihalla. Kiviportaiden rautakaiteet olivat samanlaiset kuin ne, joihin työnsin kieleni talvisin. Oli myös lämpöä hohkaava tunkkainen pannuhuone, puuvarasto ja metalliset tuuletusluukut, joiden suu retkahti äkisti auki, kun kiskaisi metalliketjusta.

Jo ensikäynnillä panin merkille kuumaksi paahtuneen vintin sivukomeroineen ja portaat, joissa varmasti joku lapsista teloisi itsensä. Uskoin, että eläisimme tiiviisti yhdessä keskikerroksessa. Mullalta haisevassa kellarissa minulla olisi siistissä rivissä hillopurkit ja mehupullot sekä laarissa perunat ja multaporkkanat. Nurmikolle levitettäisiin vilttejä ja pystytettäisiin telta, josta yöllä lapsi toisensa perään itkua tihrustaen kömpisi takaisin talon turviin.

Perennat kukkisivat läpi kesän.

Tupaantuliaisissa saunaa lämmitettiin koko illan. Mies tuumasi terassilla pyyhe lanteilla, että seuraava osoite on vanhainkoti. Ensimmäisenä talvena nuorimmainen tuli portaat alas takaraivo edellä. Keväällä jännitettiin, mitä kasveja maasta putkahtaa. Omenat, vadelmat ja herukat kerättiin talteen, mutta mehut ja hillot homehtuivat jo marraskuussa. ”Paska kellari.” Sitten tuli kinaa lumitöistä ja ruohonleikkuvuoroista. Naapuri halusi kaataa rajalta puita, ja ennen kuin metsuri kurvasi pihaan, kuistille rojahti läpimätä pihakoivu.

Aluksi sitä ei tahtonut uskoa, että lattiat alkoivat kallistua ulko-ovea kohti ja seinät liikkua. Katto kohosi vähitellen niin korkealle, ettei painava pää jaksanut nousta katsomaan, missä se leijui. Talo myös haisi ja sai huokailemaan. Ensin se asettui raskaana vain unta yrittävän rintakehälle, mutta kun aikaa kului, painon saattoi tuntea myös päivällä.

Oli jatkuvasti käytävä ulkona happea imemässä.

Äänetkin kävivät sietämättömiksi. Talo ei enää tyytynyt narisemaan tai horisemaan omiaan vaan alkoi huutaa moniäänisesti. Viimeisen kesän vietin työhuoneen sohvalla metsurin kuulosuojaimet korvissani. Uunissa paistuivat vain nakit ja ranskalaiset. Pihatiellä ratamot rehottivat ja kasvi-
maalla fasaani piti seuraa yksin jääneelle raparperille.

Oli myös aikoja, jolloin talo tuntui rauhoittuvan. Sellaisina päivinä koetin imuroida tai pyyhkiä pölyjä. Mutta kävi ilmi, että se vain keräsi voimia. Kun yritin pestä yläkerran ikkunoita, talo paiskasi lasin selkääni niin, että olin vähällä pudota päälleni soratielle. Toisinaan se ei päästänyt sisään. Avain juuttui lukkoon tai ei sopinut siihen ollenkaan.

Lopulta talo pulautti minut pois ja röyhtäisi päälle. Kieriskelin sappinesteessä heikkona, mutta heikkona. Olin vapaa perheestä, perunasta ja huonosta omastatunnosta.

Syylisyydestä vapauduin seuraavana vuonna.

Laura Lehtola: Vuittonin arvoitus

Nakkaan Loubotinit aseman viereiseen pusikkoon ja juoksen sukkasillani loppumatkan. Kello on 16:03 ja bussin lähtöön aikaa kaksi minuuttia. Olen pakannut viime kevään Milanon matkalta hankkimaani Luis Vuittoniin summamutikassa mitä käteen sattui osumaan. Lähtö oli nopea, kun yön valvottuani tein vihdoon rauhan itseni kanssa. On aika jättää tämä elämä ja hypätä kohti suurta tuntematonta.

Mikolle se varmasti tulee yllätyksenä, vaikka kaikki merkit ovat olleet ilmassa jo pidemmän aikaa. Samalla tavalla kun viisi vuotta sitten Seija Pasasesta tuli avioliiton ja etunimivaihdoksen myötä Selena Söderbergh, tulisi minusta jälleen pelkkä Seija Annikki Pasanen, 46v.

Kuljettaja, keski-ikä ohittanut mies, suo varovaisen hymyn kun könyän viime hetkellä linja-autoon.

– Ei, ei ole matkatavaroita, saan läähätykseltäni sanottua.

Samalla hetkellä, kun istahdan rajusti hikoillen penkkiin, nytkähtää auto liikkeelle. Kaivan neäliinaa laukustani, kun sormeni osuvat avainnippuun. Voi helvetti, nämä oli tarkoitus jättää jäähyväiskirjeen viereen. Kirjeen, jossa luki ainoastaan ”*Anteeksi, en pysty. Ei muisteta pahalla.*” Raukamaista, mutta tiedän, että Mikko pääsisi asian yli nopeasti. Kuten viisi vuotta sitten, kun hän jätti vaimonsa ja pienet lapsensa ja vaihtoi perhe-elämän villiin seksiin, luksusmatkoihin ja seurapiirielämään minun kanssani. Hetkeksi se kaikki krumeluuri vei entisen maalaistalon tytön mennessään. Samppanja virtasi ja muotiviikot tulivat tutuiksi. Minua puistattaa pelkkä ajatuskin ja vedän nahkatakkaa tiukemmin ympärilleni.

Noin vuosi takaperin aloin heräilemään öisin. Päivisinkin olo oli levoton ja jetset-elämä alkoi tuntua turhauttavalta. Ajatukset eivät jättäneet rauhaan ennen viime yötä. Makasin valveilla silkkilakanoissamme ja kuuntelin Mikon tasarytmistä kuorsausta. Se iski kuin salama kirkkaalta taivaalta. Minun oli päästävä pois. Hinnalla millä hyvänsä ja mahdollisimman nopeasti. Tämä ei ollut minun elämäni. Tämä en ollut minä.

Ja tässä sitä nyt sitten ollaan, mietin ja pyörittelin mersun avaimia. Huomasin sulloneeni laukkuun myös eilen päälläni olleet punaiset pitsistringit, joululahja aviomieheltäni. Jotta suunnitelmani ei olisi paljastunut, annoin hänen riisua minut, kuten niin monena iltana aiemminkin.

– Tuoksut hyvälle, Mikko kuiskaa rintojeni väliin.

– Oli ikävä, yritän kuulostaa uskottavalta ja upotan sormeni Mikon graniitinharmaisiin hiuksiin.

Rakastelu tuntuu kuitenkin vieraalta ja on onneksi nopeasti ohi. Mikko on palannut seminaarista Kööpenhaminasta paria tuntia aiemmin ja matkan väsyttämänä tyydyttää tarpeensa nopeasti.

Puhelin värisee laukun pohjalla. Kolme vastaamatonta puhelua. Sammutan sen ja ajattelen korjailta nuhjuista ulkonäköäni, kunnes tajuan, ettei se ollut enää minua. Siispä huulipuna, aurinkopuuteri ja muut Yves Sant Laurentin huippuehosteet saavat nekin jäädä laukun pohjalle.

Linja-auto on puolityhjä, ainoastaan muutama sotamies ja vanhempi naishenkilö kissansa kanssa. Nojaan päätäni ikkunalasiin ja tunnen suunnatonta helpotusta. Suljen silmäni ja näen unta päivänkakkarakapelloista, jonka ylle koivut kaartuvat suojelevasti. Herään säpsähtäen, kun lempeäkätseinen kuljettaja ravistaa minua varovasti olkapäästä ja ilmoittaa, että olemme saapuneet Sodankylään. Pyyhin suustani valuneen päiväunikuolan nopeasti huiviini ja kompuroin pystyyn. Naurahdan tahattomasti muistaessani, että minullahan ei ole kenkiä. Eikä paljon muutakaan. Kiitän kuitenkin kuljettajaa ja katselen hetken hiljaisella asemalaiturilla ympärilleni. Käyn huoltoasemalta kinkkusämpylän ja vesipullon ja vapautan itseni samalla kiristävästä sukkahousuista. Jatkan matkaani paljasjaloin kohti Kitisen yli vievää siltaa.

Pysähdyn ja nappaan maasta pari isohkoa kiveä ja sullen ne merkkilaukkuni uumeniin. Kävelen rantaan. Satunnaisia autoilijoita kulkee sillalla, jalankulkijoita ei näy mailla halmeilla. Heilautan laukua ja se putoaa molskahtaen veteen. Suljen silmäni ja tunnen suurta kiitollisuutta.

Jenni Myllykoski: Kohtaaminen lähihoitajan elämästä

Pukuhuone. Livahdin muka hakemaan vitosta työtoverin läksiäiskeräykseen.

Pukuhuone on kellarissa ja siinä on pieni eteinen, jossa on ovet miesten ja naisten puolelle. Lähihoitajan ja vieroitusosaston välissä on siis kolme ovea ja ne kaikki saa lukkoon.

Ensimmäiseksi potkaisin vessan ovea. Se sai kunnian olla esimies. Seuraavaksi löin nyrkillä pukukaappia, jonka tilalle ajattelin potilaisiin alentuvasti suhtautuvan kollegan. Koska en aio näyttää tätä tekstiä ortopedilleni, voin kertoa että pompin myös hetken aikaa tasajalkaa paikallani ja purin turhautumistani sosiaaliviraston säästöpolitiikkaan.

Istuin keikkuvalla muovituolille. Se oli käytöstä poistetusta odotustilasta. Tila poistettiin, koska krapulaiset juopot eivät tarvitse oman tuolin kaltaista luksusta odottaessaan hoitoon pääsyä, viisi ensimmäistä mahtuu istumaan, loput seisköön. Muovituolilla istuessani tein muutaman joogassa oppimani hengitysharjoituksen. Nousin, hain laukkukaapista vitosen ja pukuhuoneesta poistuessani treenasin peilin edessä empaattinen hoitaja -hymyn kuntoon.

Pertti Sillanpää: Soutaja

Hän oli jo vuosia haaveillut soutuveneestä, puisesta sujuvaliikkeisestä kaunottaresta.

Eräänä puolipilvisenä loppukesän päivänä vene tuotiin pihaan. Perusteellisena ihmisenä hän aloitti soutuharjoitukset kuivalla maalla. Onhan tekniikka hiottava kuntoon ennen tosi koitoksia.

Naapurit hieman ihmettelivät harrastusta. Toinen vihjasi leikillään Zenistä ja veneellä soutamisen taidosta. Toinen kysyi suoraan: vedenpaisumustako odottelet?

Joka ilta töiden jälkeen hän souti itsensä hieken.

Sana harrastuksesta levisi ja ohikulkijat huutelivat kuka mitäkin.

– Onko tappi varmasti kiinni?

– Verkkojako menet laskemaan vai katiskaa kokemaan?

– Missä sun liivit on?

– Varo kiviä!

Hän ei antanut kuitenkaan minkään ulkopuolisen häiritä. Keskittyi ja hioi tekniikkaa huippuunsa.

Eräänä päivänä vene liikkui. Se ei mennyt maata myöten vaan liukui ilmassa metrin tai kaksi. Hän säikähti ja huopasi veneen välittömästi takaisin ja sitoi puuhun kiinni.

Seuraavana päivänä hän ei uskaltanut koskea airoihin. Yön jälkeen mieli kuitenkin rohkaistui. Vene liikkui taas, kuin vedessä, totteli airojen käskyjä. Kokeeksi hän irrotti tapin, se sai veneen vajoamaan hiljalleen maahan.

Alkusyksystä hän oli varmistunut siitä, että pystyi aina halutessaan soutamaan ilman vettä, ohjaamaan veneen minne halusi.

Kun lehdessä tuli vastaan ilmoitus, jossa etsittiin puista soutuvenettä, hän päätti myydä kaunottarensa.

Marja Poutanen: Seitsemän virkkeen novelliharjoitus

Tunturi näkyi kaukana horisontissa sinertävänä ja houkuttelevana.

Pertsä liimasi katseensa siniseen lakeen.

– Luuleksä, ett tonne yhdessä päivässä kerkee?

– Voi se olla kova homma.

Yhtäkkiä ampiainen pistää Pertsaa huuleen ja hän menee tajuttomaksi.

Ville soittaa ambulanssin.

Leppeä tuuli huojuttaa puita tien reunassa.

Katja Halttunen: Yötehtävä

Juha Itkosen kirjasta *Hetken hohtava valo* on otettu viimeinen lause, josta jatkettu kertomusta:

Nainen makasi vuoteella rauhallisena kuin lapsi eikä voinut enää vastata rakkaansa kutsuun. Eerik puristi sairaalasängyn päädyn metallitankoa kuin hukkuva. Hänen työmiehen kouriensa rystyset hohtivat valkoisina hämärässä potilashuoneessa. Miehen pää painui leveiden hartioiden väliin ja paljasti heinäpellon yllä hohkanneen auringon ruskettaman niskan. Vitivalkoiseen esiliinaan ja hilkkaan pukeutunut hoitaja avasi huoneen oven, mutta painoi sen saman tien kiinni.

Naisen otsan ympärille oli kiedottu sideharsoa. Kullanpunertavat kiharat levisivät mankeloidun tyynyliinan päälle. Silmät olivat kiinni ja mustat taipuisat ripset kimmelsivät kosteina. Huulet olivat kuivat ja niiden iho irtoili liuskoina. Eerik heräsi horroksestaan ja irtautui sängynpäädyistä. Hän tarttui naisen käteen ja sulki kalpeanhennot sormet käsiensä suojiin.

Nainen oli ollut vielä toissa kesänä oma itsensä, nauravasilmäinen, kepeäjalkainen. He olivat juosseet yläpellolla heinäseipäiden ympärillä. Nainen oli haronut kuivaa heinää seipästä ja heittänyt sitä Eerikin kasvoille, kun tämä oli saanut naisen kiinni. Loppukesän lämpimässä iltahämärässä he olivat istuneet rantakivellä, heitelleet leipiä ja suunnitelleet häitään. Muutaman kerran Eerik oli saanut varastettua naiselta nopean sähköisen suudelman. Ne olivat tuntuneet miehen luuytimissä asti ja saaneet veren pakkautumaan nivusiin.

Talven aikana nainen oli käpertynyt itseensä. Alkanut nähdä taas niitä maahisia ja vetehisiä, mitälie. Eerik oli tuntenut pohjatonta hätää. Nainen oli lipunut hänen otteestaan kuin virran mukana kulkeva lastuvene. Hääsuunnitelmat olivat kuivuneet kokoon ja nainen oli joutunut sairaalaan. Eerik oli tehnyt töitä kuin nuori härkä ja turruttanut pahan olonsa pakottamalla itsensä avantoon iltaisin. Jääkylmä musta vesi oli vienyt pahimman kivun ja sallinut unen tulla iltaisin.

Keväällä lääkärit olivat päättäneet leikkauksesta. Naisen vahakasvoinen isä ja hengettömästi itkenyt äiti olivat antaneet vastahakoisen suostumuksensa. Innokas nuori lääkäri oli vakuutellut uuden hoitomuodon tehokkuutta. Eerik oli kuullut leikkauspäätöksestä omalta isältään saunakamarissa. Hän oli hakenut moran veneestä ja juossut koko matkan naisen vanhempien talolle. Naisen veli oli saanut suostuteltua Eerikin jättämään naisen isä henkiin.

Kuukauden päivät sitten nainen oli vihdoinkin leikattu. Lastuvene oli kadonnut kokonaan Eerikin näköpiiristä. Hän oli käynyt katsomassa naista joka päivä. Parhaimpina päivinä nainen oli hymyillyt Eerikille kuin tuntemattomalle ohikulkijalle. Huonoina päivinä silmät olivat olleet tyhjät kuin kato-vuoden viljasäkki. Niitä huonoja päiviä oli ollut usein.

Eerik siirsi kätensä naisen sormien ympäriltä tämän poskille ja painoi huulensa naisen suulle. Ei tuntunut sähköä, ei edes pientä kipinää. Nainen avasi silmänsä ja katsoi Eerikiä kohti, mutta kuitenkin ohi. Eerik poistui huoneesta viimeisen kerran ja naisen valju hymy seurasi häntä ulos.

Lyriikka

ohjaaja Riina Katajavuori

Paula Alajärvi: Peilirunoharjoitus

Järven takana nousevat

saaren kuuset kuin keihäänkärjet.

Aurinko polttaa puut poikki.

Vene kolahtaa rannan kiviin.

Aurinko polttaa puut poikki

saaren kuuset kuin keihäänkärjet.

Järven takana nousevat

Anne Laukkanen: Rovaniemen tyären hunteerauksia

Sillon ko met tyäret olima nuoria
ei met muuta tehty ko piuathin kaupungila päntiönään.
Tälläyyttiin tiukhoin Jameksiin ja toloppakenkhin,
vetästiin luomeen lillaa ja olthiin niin makkeita että.

Viskuttelima toistemma korfiin vappaista läpeistä ja muitten helluista.
Minun kohale osu net kaikkein pölijimmät ja vистоimmat.

Nuoruuen jälkhen tuli kahen vuojen ittenäistymisen aika eteläsä.
– Alakkonää mua? kysyvät Oulun pörröimmät miehet. Ja miehän aloin.

Oliskhan pitäny pysyä Rovaniemelä?

Terhi Mustajärvi: Kauemmaksi

Älä, älä tule.

Älä kerro mulle, tai tule mua

vaatettamaan. Verhoa totuutesi mieleiseksesi ja tee se yksin. Sylityksin muutenkaan mua tuskin kumminkaan, kukaan. Enkä sitä sallikaan. Sylityksin muutenkaan mua tuskin kumminkaan, kukaan. Verhoa totuutesi mieleiseksesi ja tee se yksin. Älä kerro mulle, tai tule mua vaatettamaan.

Älä, älä tule.

Pentti Pasanen: kaksi laivaa lähtee merelle

jo laivojen lähdön yöhön aistin
kun ankkuriketjut ja kalkkeen kuulen
kalaa levää suolaista vettä luulen
sen tiheän hajun nenääni haistin

jos arpisten kukkien tarhat
on kyntänyt ajan ankara aura
niin hiukset hulmuten sille naura
ja tuuleen päästä haamuiset harhat

laivani matkaa minne on kaipuu
sinne missä olet sinä ja sielu
sinä valon nopeat siivet sidot

niin jääköön matkasta kipu se haipuu
ja salamet ja pilvien musta nielu
on edessä saari ja riemujen pidot

Tiina Qvist: Silti

Puhaltaa tuuli, pelkkä raaka kaipaus

Valju ilma kuplana vatsassani

Raskaita ovat kerran lausutut sanat
niiden paino välillämme

Pelkään puolestasi

enemmän sinua ja itseäni

enkä minä halua mitään
kuin olla sinulle kaunis

Tuula Sykkö: Elähä mittää

sääntöjen

negaatioiden voimalla kasvatettiin

Pohjois-Karjalassa

vierotettiin geeniperimästä

iloisuudesta

itku pitkästä ilosta

tyhjän naurajasta ei tuu mittää

sanoivat sukulaiset

oli yksi joka kannusti

elähä mittää, paistaa se päivä risukassaanki

elä keitä hiirelle pesuvettä

koulussa opettaja

joka kuritta kasvaa se kunniatta kuolee

Tuuha siekii potunosttoon, kun luin sosiologian tenttiin

sen suu napsaa jonka jalka kapsaa

vanhempien kunnioitus ja arvostus

sitä kuusta kuuleminen jonka juurella asunto

elä nuolase enneku tipahtaa

etteenpäin elävän mieli

ahkeruus kovan onnenkin voittaa

Siusta mie en ollut huolissain

totesi äiti kun olin nelikymppinen isoäiti

parempi myöhään kuin milloinkaan

kannustuksen merkitys silloin ymmärretty

työyhteisössä hyvän työn jälkeä ei moitita,

se on kannustusta

kyllä routa porsaan kotiin ajaa

joka kuritta kasvaa se kunniatta kuolee

ilo pysyy geeneissäni

samoin kuin sydän-ja verisuonitauti

Kari Välimäki: Nälkä

Ämmä: Minä kuolin, mutta sen pois nuolin
Nousin, pesin hampaat, senhän arvaat
Aukes silloin mustat maat ja taivaat
Lihat tippui kahden puolen tuolin

Luina kuljin päivin tyhjin suolin
Menneet ovat ajat ainoot parhaat
Juoda pitää jo nää kalkit karvaat
Liikaa huolin, mietin kaikin puolin

Äijät: Ämmä laiska makas tuossa suotta
Huusi: safkaa tänne, tuokaa heti
Sitten muka kuoli kesken vuotta

Ruokaa parkui, kiros: junalautta
Kutsui meitä: tääl on lämmin peti
Niin me pantiin akkaa takakautta

Leena Patjas: Sopisi Huutajien esitykseksi

Minä kuolin, selkäsaunasta jonka sain kun ilmoitin alkavani näyttelijäksi Minä kuolin, kun ymmärsin ettei joulupukki ostakaan niitä lahjoja Minä kuolin, ensirakkauden petollisuudesta Minä kuolin, sinun uskottomuudestasi Minä kuolin, nyrkiniskuista Minä kuolin, tuliaisista reissujesi jälkeen Minä kuolin, hepsankeikoista jotka soittelivat Minä kuolin, niistä solvaavista sanoista Minä kuolin, maksamattomista laskuista Minä kuolin, niistä tyhjistä viinapulloista Minä kuolin, niistä käytetyistä kondomeista Minä kuolin, katteettomista lupauksista Minä kuolin, koska suku hylkäsi Minä kuolin, kaikesta tästä häpeästä

Tuija Pontela: Enontekiöllä

Minä kuolin, mutta sinä jatkat elämääsi
tunturin kiepissä, koivujen hiirenkorvissa, lempeässä kesäsateessa
ja tammikuun viimassa

Minä palaan aina luoksesi Lapin yöttömään kesäyöhön
räkän syötäväksi

Palasin luoksesi syksyisin
kun värit leimusivat koivikossa
ja saapas upposi syvälle suohon

Haluaisin vielä kerran
tuntea saappaan alla hiekkarinteen ja varvikon
aistia auringon lämmittämän tunturin kupeen

Jouni Mertanen: Yön tehtävä

Yön tehtävä, saatava valmiiksi ennen aamua
aamunkajo paljastaa tekoni
mittaa osaamiseni
Yön tehtävä, suoda se mitä odottanut olen koko illan
Yön tehtävä, luoda sataman ylle kuisen sillan
Yön tehtävä, sytyttää tähdet taivaalle
Yön tehtävä, saa levottomuuteni liikkeelle
Yön tehtävä, lisää itseluottamustani uskallukseksi
Yön tehtävä, muuttaa sanani kuiskauksiksi
Yön tehtävä, peittää syntini varjoihin
Yön tehtävä, johtaa rohkeisiin tekoihin
Yön tehtävä, tuntea himokkaissa kosketuksissa
Yön tehtävä, saada vereni kohisemaan suonissa
Yön tehtävä, sirpaloituu yhteen erheeseen
Yön tehtävä, hälytys menee vartiointiliikkeeseen

Sirpa Keränen: minä kuolin, mutta

Minä kuolin, mutta en antanut itselleni mahdollisuutta kuolla, jäin välitilaan, jossa elän kuolleena

muuttoilmoitus verkkosivuilla tuon puoleiseen jäi tekemättä, henkivartija sureville palkkaamatta, elävät haavat parantamatta ja suuri lasti purkamatta, sen tekevät toiset

toivon aikamatkaa, karkaan madonreikään, kätkeyt voimat eheyttävät toisin tekemiseen, taikamieli korjaa pahimman ahdingon, tähtivarjo suojaa itkun repeytymät ja muurahaiset osaavat tanssia kanssani. Hyytävä sydänkylmyys sulaa armon virroiksi, sanon suoraan mitä tunnen.

kohtaan menneisyyden kompastuskivet ja haamut, puoli – ja kokoenkelit, jotka jatkavat ihmisiksi kasvamista ja toista tehtävää, eheyttämme toisiamme valon valkeassa hetkessä

imen kultaa maasta, vanha ilma herpaannuttaa irtoamaan, tunnen vielä saunanlämmön tuoksun, lennän happipullolla yläilmakehään ja päivitän keho- olemuksen ruosteenruskealla graniitilla

uskon, että palaan

Elokuva- ja tv- käsikirjoittaminen

ohjaaja Janne Rosenvall

Hellevi Karppinen: Häpeätahran hävitys

EXT.OMAKOTITALON PIHA - ROVANIEMI - LOPPUKESÄN ILTAPÄIVÄ

Tavallinen omakotitalon piha, jolla on nurmikko, muutama pensas ja kukkapenkkejä. TIINA ja RISTO, keski-ikäinen pariskunta työvaatteissa. Talon päädyssä on siirtolava ja pressukatos, jossa laatikoita. Tontin reunoilla on lautakasoja ja oksia, jotka on peitetty tuulella lepattavilla risaisilla pressuilla.

PRESSUN ÄÄNIÄ TUULESSA, LAUTOJEN KOLINAA

Tiina heittelee pahantuulisena painekyllästettyä lautaa ja risuja siirtolavalle, kun Risto selailee vanhoja Tekniikan Maailmoja pressukatoksessa.

TIINA

Älä viitti. Eikö ne Tekniikan Maailmat ole yksin selevinneet tähänki asti. Vissiin kakskytä vuotta. Haista nyt niitä! Heitä pois. Heti.

RISTO

Pittää ne ny sentään läpi kattua. Et sie käsitä. Muistoarvo. Ajattele nyt sitä Veijoa, kaikki anto mulle.

TIINA (korottaa ääntään)

Aina tätä, tähän tämä aina mennee. Minun pittää kaikki sanoa ja kaikki tehdä. Näillon kiire! Penttihan sano että perjantaina tarttee lavan takasin.

RISTO

No kuule se lava...

TIINA

Mie teen sitte yksin. Miten mie jaksan sinun kans.

RISTO

Älä nyt.

Risto heittää Tekniikan Maailmat pois ja tulee kaveriksi.

LAUTOJEN KOVAA KOLINAA

RISTO

Jenni muuten viipyy vielä ainaki tunnin kaupungilla.

Risto yrittää suudella Tiinaa, mutta Tiina vain jatkaa rivakasti hommia.

RISTO

Kuules, se Pentti lupas, että lava saa olla ens viikon perjantaihin. Ei meillä mikään hoppu ole.

TIINA (huutaa)

Hä? Oisit heti voinu sanoa! Mie luulin että ylihuomiseen. Ja minkä takia mie ees olen täällä? Sun pitäs ihan itte oma paskas siivota.

Jatkavat puhumattomina risujen ja laudanpätkien kanssa hyvän tovin.

RISTO

Muistatko muuten miksi joskus kymmenen vuotta sitten nuo laitettiin tonne pressujen alle?

TIINA

Mistä mie voin sun päänäpistos tietää?

RISTO

Siehän se meinasit niistä jonku ihme perkolan suunnitella. Hoit, että pressuilla pittää kasat peittää ku ovat niin rumia. Mie sitte peitin.

Lopettavat työt.

TIINA

Eikä!

RISTO (naurahtaa)

Niin se vaan oli. Mutta eikö kuule keitetä kahvit välillä?

TIINA

Joo mennään.

Kävelevät sisälle ja heittävät mennessään työhanskat portaille.